

Kannanotto

Euroopan komissio on ilmoittanut tarkistavansa tutkimuksessa sovellettavia keskeisiä EU:n tekijänoikeussäätelyn poikkeussäännöksiä. Poikkeussäännösten perusteella tekijänoikeudella suojattuja teoksia voidaan käyttää määritellyissä olosuhteissa ilman oikeudenhaltijoiden ennakkolupaa.

Komission tekemien tarkistusten myötä tutkijoiden olisi aiempaa helpompaa hyödyntää tekstin ja datan louhintateknologiaa suurten tietokokonaisuuksien analysoimisessa. Suurin ongelma nykyisessä lainsäädännössä liittyy siihen, että lupa artikkelin lukemiseen ei yleensä sisällä oikeutta tehdä siitä tietokoneohjelman avulla sanahakuja eli teksti- ja datalouhintaa.

Sisällyttämällä pakollisen poikkeuksen keväällä julkaistavaan tekijänoikeuslainsäädäntöön komissio harmonisoi ja yksinkertaistaa jäsenvaltioiden sirpaloitunutta lainsäädäntöä ja luo paremmat edellytykset avoimelle tieteelle ja innovaatioille. Tämä on yksi toimi, jonka avulla komissio haluaa vahvistaa eurooppalaista tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Myöskään Suomessa tekijänoikeuslaki ei salli digitaalisten sisältöjen analyysimenetelmien, kuten tekstin- ja datanlouhinnan hyödyntämistä tutkimustarkoituksessa ilman erillistä sopimusta, eikä siten tarjoa riittävää oikeudellista pohjaa tutkimustoiminnalle.

UNIFI pitää komission aloitetta erittäin tärkeänä ja on allekirjoittanut sisällönlouhintaa ja tekijänoikeuslain kehittämistä koskevan Haagin julistuksen (<http://thehaguedeclaration.com/>).

Suomen yliopistoista julistuksen ovat jo allekirjoittaneet muun muassa Helsingin yliopisto ja Aalto-yliopisto. UNIFI pitää tärkeänä, että mahdollisimman moni yliopisto ja tutkimuslaitos allekirjoittaa julistuksen ja ilmaisee tukensa kansallisen ja eurooppalaisen tekijänoikeussäätelyn kehittämiseksi ja sisällönlouhinnan sallimiselle.

Julistus on julkaistu suomeksi opetus- ja kulttuuriministeriön Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen sivuilla (<http://avointiede.fi/haagin-julistus?inheritRedirect=true>).

Helsingissä 7. tammikuuta 2016

Suomen yliopistot UNIFI ry, Finlands universitet UNIFI rf

Jouko Niinimäki
Puheenjohtaja

Leena Wahlfors
Toiminnanjohtaja

Suomen yliopistot UNIFI ry, Finlands universitet UNIFI rf

Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2, 00130 Helsinki

Puhelin 050-522 9421 (toiminnanjohtaja), 050-370 7560 (asiantuntija), 050-5858 565 (järjestösihteeri)

etunimi.sukunimi@unifi.fi / unifi@unifi.fi

www.unifi.fi